

**WYSTAWA 6-21.07.2018
WARSZAWA**

ALDO SALVADORI

INTYMNY PORTRET KOBIECEJ DUSZY

ALDO SALVADORI

INTYMNY PORTRET KOBIECEJ DUSZY

MIEJSCE I DATY WYSTAWY

DESA UNICUM

WARSZAWA, PIĘKNA 1A

6-21 LIPCA 2018

PONIEDZIAŁEK - PIĄTEK 11-19, SOBOTA 11-16

Pod patronatem Włoskiego Instytutu Kultury w Warszawie

KONTAKT W SPRAWIE WYSTAWY

Julia Materna, Kurator, j.materna@desa.pl, 22 163 66 46, +48 538 649 945

Małgorzata Nitner, Koordynator wystawy, m.nitner@desa.pl, 22 163 67 02, +48 514 446 892

Portret fotograficzny Aldo Salvadoriego, źródło: Fondazione PIO MANZÙ

„W pracach Salvadoriego postać, przedmiot, pejzaż są takimi, jakimi być powinny, takimi, jakimi chcemy, aby były, uwolnione od wszystkich ograniczeń, które nakłada na nie ludzki wzrok. Jawią się one jako zupełnie nowe, jak gdyby artysta odkrywał je w obecnym czasie i przedstawał je na powrót widzowi. Sposób obrazowania polegający na umiejętności tworzenia nowych światów w celu ubogacenia odbiorcy jest cechą sztuki właściwą jedynie wielkim mistrzom malarstwa”.

ALBERTO CRESPI, ALDO SALVADORI: UNA SCUOLA DI STILE, s. 30

“Nelle opere di Salvadori, la figura, l’oggetto, il paese sono come devono essere, come forse anche noi vorremmo che fossero, senza tuttavia essere capaci di liberarli da quel peso che proprio noi imponiamo loro con il nostro sguardo. Ecco perché ci appaiono nuovi, come se l’artista li avesse scoperti in quel momento e li porgesse ai nostri occhi. E così è, in effetti, la pittura dei grandi, capaci di inventare il mondo di nuovo per donarcelo.”

ALBERTO CRESPI, ALDO SALVADORI: UNA SCUOLA DI STILE, p. 30

ALDO SALVADORI

KONESER KOBIECEGO PIĘKNA, PIEWCA SUBTELNOŚCI, MALARZ MELANCHOLII

Desa Unicum ma przyjemność przedstawić Państwu wystawę wyselekcyjowanych prac autorstwa Alda Salvadoriego. Niniejszy katalog został podzielony na trzy działy tematyczne poświęcone temu gatunkom malarstwu: aktom, portretom i martwym naturom w pełni reprezentującym obszar poszukiwań artysty.

Aldo Salvadori urodził się w Mediolanie, lecz w jego żyłach płynęła toskańska krew. Owo pochodzenie mogło mieć wpływ na obraną drogę życiową, gdyż to właśnie z Toskanii pochodziły wielcy malarze doby renesansu, a samo miasto jest perłą na kulturalnej mapie Włoch. Tam też rozpoczął studia artystyczne, przenosząc się z północy kraju do Florencji, aby pobierać nauki w Istituto d'Arte di Firenze. Młody Salvadori pogłębiał wówczas wiedzę o sztuce renesansu, przesiadując w Gallerie degli Uffizi, oraz czynił wprawki malarstwowe, kopując dzieła dawnych mistrzów. Decydującym dlań krokiem był wyjazd do Paryża w 1926 roku, który w owym czasie był centrum zmian w świecie artystycznym i kolebką malarstwa awangardowego. Warto wspomnieć, że Salvadori nie uległ fascynacji aktualnym wzorcem, lecz zwrócił się ku malarstwu impresjonistów, które od dłuższego czasu stało już w cieniu twórczości zmierzającej ku abstrakcji. Zetknięcie z impresjonizmem było niewątpliwie ważną lekcją, którą odrobił Salvadori: tworzył, posługując się jasną i subtelną gamą barwną, natomiast szkicowość kompozycji przywodzi na myśl dzieła Auguste'a Renoira i Edgara Degasa. Przytoczony epizod paryski wskazuje również na ważny rys charakteru artysty: choć Salvadori był świadkiem powstania, rozwoju i zanikania licznych prądów artystycznych, nigdy nie stał się ich częścią. Trwał przy raz obranej drodze figuracji, a jego poszukiwania oscylowały wokół zagadnienia formy.

Kolejnym ważnym etapem w życiu artysty była jego praca pedagoga, początkowo w Istituto d'Arte di Padova, następnie w Villa Reale di Monza, gdzie nauczał wspólnie z rzeźbiarzem Marino Marinim. Od 1944 roku przez ponad dwadzieścia lat był profesorem prestiżowej Accademia

di Brera w pracowni aktów, którą opuścił w 1968 na znak solidarności z protestującymi studentami. Przeprowadził się wówczas do leżącego nieopodal Mediolanu Bergamo.

Był to nowy etap w twórczości artysty. Przez ponad trzydzieści lat tworzył z dala od zgiełku włoskiej metropolii, doskonaląc sposób wypowiedzi artystycznej. Powstają wówczas portrety zamyślonych i zagadkowych kobiet określanych przez krytykę mianem melancholijnych utworów. Bohaterki płócien Salvadoriego sprawiają wrażenie zatopionych w refleksji i nieobecnych, dlatego nastrojowość kompozycji definiuje przestrzeń i obecne w niej rekwizyty oraz żywą lub zgaszoną gamę barwną. Warto również przywołać twórczość Édouarda Vuillardę, a w szczególności intymne portrety Pierre'a Bonnarda. Ów Francuz zwykły bowiem wielokrotnie powracał do przedstawień swojej jedynej muzy i najbliższej mu kobiety – żony Marthe Bonnard – portretując ją zazwyczaj w dobrze mu znanej przestrzeni domowej: siedzącą przy stole, czytającą czy pozującą do aktu. Portrety kobiet autorstwa Salvadoriego, niejednokrotnie przedstawiające żonę i muż artysty Giovannę, w podobny sposób oddają pragnienie ujęcia intymnego świata kobiety. Martwe natury artysty stanowią natomiast otwarty dialog z twórczością malarza Giorgia Morandiego, którego był serdecznym przyjacielem. Z prac Salvadoriego nie bije rygor i matematyczna harmonia porządkująca naturę, właściwa pracom jego mistrza. Malarz widzi rzeczywistość w sposób wycinkowy oraz posługuje się nietypową perspektywą, co umożliwia ponowną obserwację znanych już przedmiotów i potęguje nastrój tajemniczości.

Począwszy od 1930 roku Aldo Salvadori wystawał swoje prace na Biennale w Wenecji, w którym brał nieprzerwanie udział aż do 1956 roku. Jego obrazy pokazywane były na wystawie indywidualnej w Palazzo Strozzi we Florencji (1979) oraz w Palazzo della Permanente w Mediolanie (1991) i na licznych wystawach zbiorowych w towarzystwie światowej sławy artystów: Giorgia de Chirico, Pierre'a Bonnarda oraz Édouarda Vuillarda.

ALDO SALVADORI

AMANTE DELLA BELLEZZA, POETA DEL DETTAGLIO, PITTORE DELLA MALINCONIA

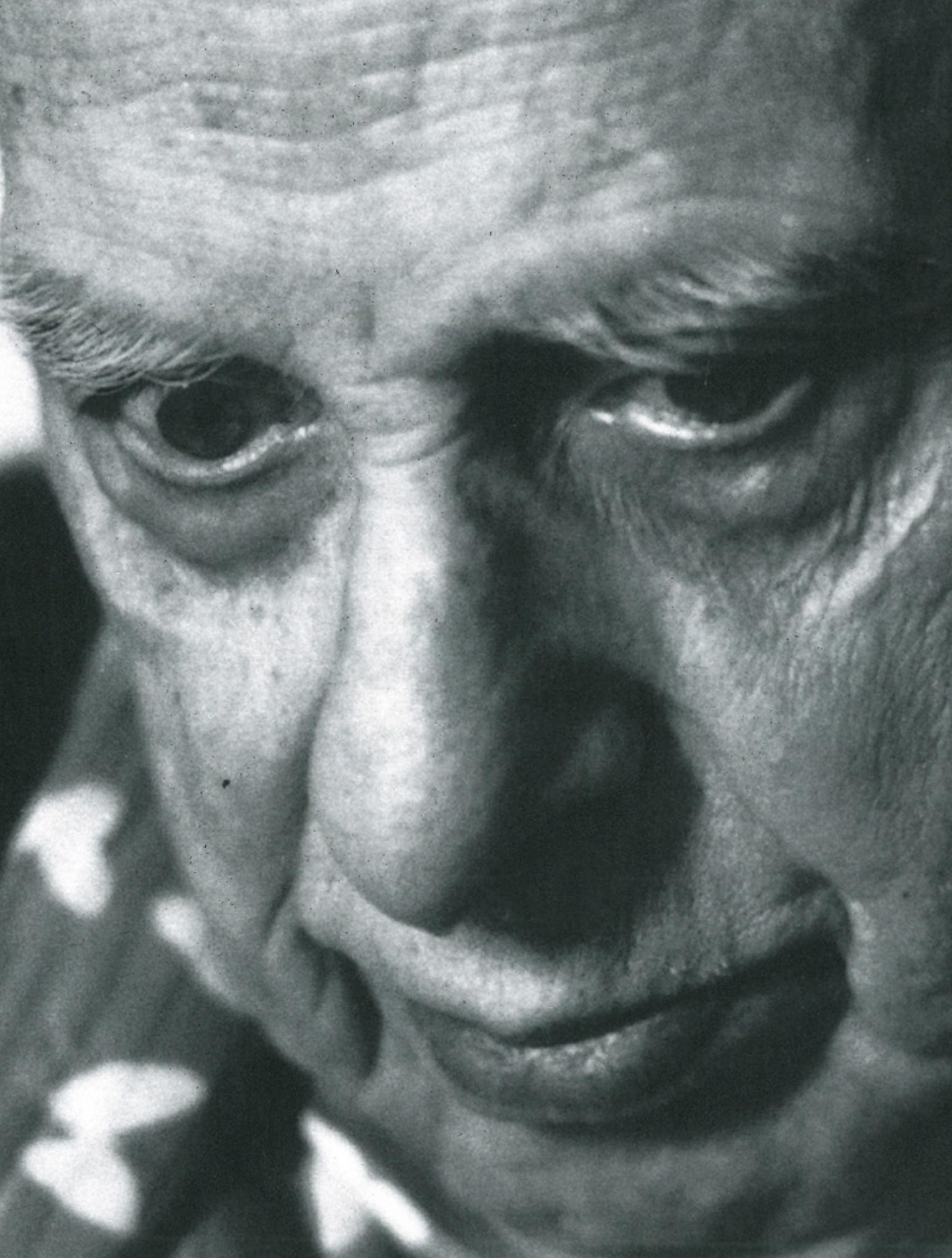
Desa Unicum è lieta di presentarvi una mostra di opere selezionate di Aldo Salvadori. Il presente catalogo è stato suddiviso in tre sezioni dedicate a tre generi pittorici che rappresentano la totalità della sua ricerca artistica: nudi, ritratti e nature morte.

Aldo Salvadori nacque a Milano anche se nelle sue vene scorreva sangue toscano. Tali origini avranno sicuramente influenzato le sue scelte di vita dato che i grandi pittori del Rinascimento provenivano proprio dalla Toscana. La città stessa di Firenze è una perla nel panorama culturale dell'Italia ed è lì che Salvadori, spostandosi dal nord, iniziò gli studi all'Istituto d'Arte. Il giovane Aldo approfondì la sua conoscenza dell'arte rinascimentale passando ore e ore alla Galleria degli Uffizi, intento a eseguire copie dal vero delle opere dei maestri classici. Il passo decisivo per lui fu, nel 1926, la partenza per Parigi, all'epoca il centro del fermento nel mondo artistico e la culla della pittura d'avanguardia. Occorre rilevare che Salvadori non si lasciò affascinare dalle tendenze del momento ma guardò agli impressionisti che già da qualche tempo rimanevano nell'ombra della pittura tendente all'astrazione. Salvadori indubbiamente ben assorbì la lezione degli impressionisti: una gamma cromatica dalle sfumature tenui e delicate e una composizione appena abbozzata che fa pensare alle opere di Auguste Renoir e Edgar Degas. Il periodo parigino rivelò anche un tratto importante della personalità dell'artista: sebbene Salvadori avesse visto l'esordio, l'espansione e il declino di numerose tendenze artistiche, non le fece mai sue continuando il suo percorso di figurazione prescelto e concentrando le sue ricerche attorno alla questione della forma.

Un'altro elemento importante della vita dell'artista fu la sua attività didattica, inizialmente all'Istituto d'Arte di Padova, poi a Villa Reale di Monza, dove insegnò insieme allo scultore Marino Marini. Dal 1944

per più di venti anni fu professore presso la Scuola libera del Nudo della prestigiosa Accademia di Brera a Milano che abbandonò nel 1968 come gesto di solidarietà con le contestazioni studentesche. Si trasferì nella vicina Bergamo, aprendo una nuova tappa del suo percorso artistico. Per oltre trent'anni lavorò lontano dal caos delle metropoli italiane, affinando sempre di più il suo modo di espressione artistica. Fu allora che dipinse i ritratti di donne enigmatiche e pensierose che la critica paragonava alle canzoni malinconiche. Le donne che ci guardano dalle tele di Salvadori sembrano assorte nei propri pensieri, quasi assenti ed è quell'aria romantica che determina lo spazio, gli oggetti ivi contenuti e la gamma cromatica dalle sfumature vivaci o, a contrario, spente. Sono da ricordare, a tale proposito, le opere di Édouard Vuillard e in particolare i ritratti intimisti di Pierre Bonnard che ritornò a più riprese a raffigurare l'amatissima moglie Marthe, la sua unica musa. La ritraeva al solito nello spazio familiare della loro casa, seduta al tavolo, immersa in lettura o in posa per un nudo. I ritratti femminili di Salvadori che spesso raffigurano la moglie e musa dell'artista, Giovanna, riflettono in modo simile quel desiderio di catturare il mondo intimo di una donna. Le nature morte invece dialogano con l'opera del pittore e carissimo amico Giorgio Morandi. Nelle opere di Salvadori non c'è rigore né armonia matematica che dia regole alla natura, proprie dell'opera del suo maestro. Il pittore vede la realtà in modo frammentario e utilizza una prospettiva insolita, che consente di osservare sotto una luce nuova degli oggetti già noti, intensificando un'atmosfera di segretezza.

Dal 1930 e fino al 1956, Aldo Salvadori espose i suoi lavori alla Biennale di Venezia. I suoi quadri furono esposti in una personale a Palazzo Strozzi a Firenze (1979) e alla Permanente di Milano (1991) e in numerose mostre collettive in compagnia di artisti di fama mondiale, Giorgio de Chirico, Pierre Bonnard e Édouard Vuillard.

1
Akt, 1967, olej/płótno naklejone na tkaninę, 17,20 x 25,20 cm
Nudo, 1967, olio su tela applicata su cartone, 17,20 x 25,20 cm

2

Odpoczywająca modelka, 1969 r., olej/płótno, 40,10 x 55 cm
Modella in riposo, 1969, olio su tela, 40,10 x 55 cm

ALDO SALVADORI

CONNOISSEUR OF FEMALE BEAUTY, POET OF SUBTLETY,
PAINTER OF MELANCHOLIC WOMEN

It is our pleasure to present an exhibition of Aldo Salvadori's selected works. This catalog has been divided into three parts, each devoted to a different painting genre: nudes, portraits and still-lifes, which represent the spectrum of the artist's interests.

Aldo Salvadori was born in Milan, but had a Tuscan ancestry. His origins may have influenced his life path, because all of the greatest painters of the Renaissance era came from Tuscany and the city itself is a pearl on the culture map of Italy. Salvadori began his artistic studies there – he moved from the north of the country to Florence to study in the Istituto d'Arte di Firenze. He deepened his knowledge about Renaissance art while visiting Gallerie degli Uffizi and by copying old masters' works. Salvadori's trip to Paris in 1926 was a turning point in his artistic career. At that time, Paris was the center of artistic turmoil and the cradle of avant-garde painting. It is worth noting that Salvadori did not follow the newest artistic trends blindly, but turned to Impressionist painting, which had long been overshadowed by the tendency towards the abstract art. He learned plenty from Impressionist masters – his works feature a subtle, fair color palette, while the sketchiness of his compositions brings into mind August Renoir's and Edgar Degas's art. It also became apparent that it was not in Salvadori's nature to follow a specific trend: although he was a witness of the awakening and disappearance of numerous artistic movements, he never became part of any of them. Once he chose his path of figurative representation, he was faithful to it and focused his artistic research on the issue of form.

Another important part of Salvadori's artistic life was his academic career, at first, in the Istituto d'Arte di Padova, and next, in Villa Reale di Monza,

where he taught together with sculptor Marino Marini. Since 1944, for over twenty years, Salvadori was a professor at the prestigious Accademia di Brera, teaching the nude painting. He left the academy in 1968 to show solidarity with the protesting students and moved to Bergamo. That was the beginning of another phase of his artistic journey. For over thirty years, Salvadori worked away from the busy Italian metropolis. During that time, he painted what critics called 'pieces full of melancholy': portraits of pensive, mysterious women, who appear lost in thought and absent-minded. What defines the character of the composition are the space and the objects in it, as well as lively or subdued colors. The paintings are also reminiscent of Édouard Vuillard's art and, especially of Pierre Bonnard's intimate portraits. Bonnard repeatedly painted his only muse, the woman closest to him, his beloved wife Marthe Bonnard, usually in the domestic setting, sitting at a table, reading or posing. Salvadori often portrayed his wife and muse Giovanna, with a similar desire to represent a woman's intimate world. Salvadori's still-lifes are part of a dialog with his close friend: painter Giorgio Morandi. Morandi's works are full of artistic rigour and mathematical harmony and in this way they organize nature. Salvadori, on the other hand, with his fragmentary representations of reality and unconventional use of perspective, invites his viewers to re-observe well-known objects endowed with an air of mystery.

From 1930 to 1956, Salvadori regularly exhibited his works at the Venice Biennale. His paintings were also shown at the individual exhibition in Palazzo Strozzi in Florence (1979) and in Palazzo della Permanente in Milan (1991), as well as at the numerous exhibitions in the company of the acclaimed artists such as: Giorgio de Chirico, Pierre Bonnard and Édouard Vuillard.

3

"Młoda kobieta w halce", 1971 r., olej/płótno, 73,50 x 45 cm
'Giovane in sottoveste', 1971, olio su tela, 73,50 x 45 cm

„Sztuka jest wyrazem duszy. Ci, którzy otrzymali dar powołania artystycznego, nie mogą marnować swojego talentu, lecz mają obowiązek go pielęgnować i rozwijać dla dobra ludzkości. Prawdziwy artysta wie również, że nie może dać się zdominować pragnieniu osobistej chwawy, popularności czy zysku. Jest to kwestia etyki lub, być może, duchowości, która powinna leżeć u podstaw twórczości artystycznej. Sztuka jest źródłem ujawniającym piękno stworzenia. Jest wizualną ekspresją tego, co dobre, ponieważ dobroć jest metafizycznym warunkiem uniwersalnego piękna”.

ALDO SALVADORI

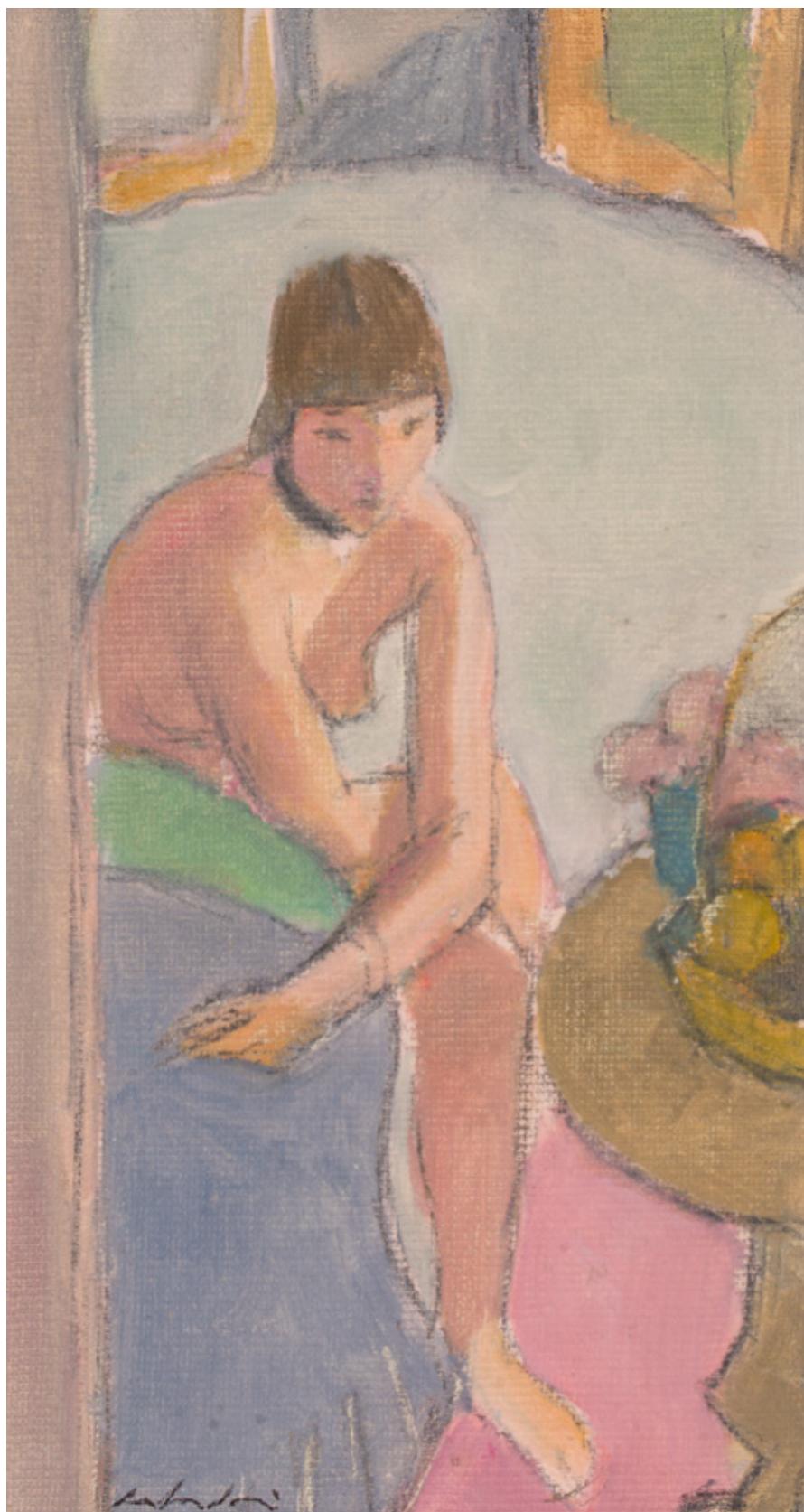
"L'arte è il linguaggio dell'anima. Colui che avverte in sé la vocazione artistica avverte al tempo stesso l'obbligo di non sprecare il suo talento, ma di svilupparlo per metterlo al servizio di tutta l'umanità. Un artista vero sa pure di dover operare senza lasciarsi dominare dalla ricerca di una gloria fatua o dal desiderio di una facile popolarità e ancor meno dal calcolo di un possibile profitto personale. Vi è dunque un'etica, anzi, una spiritualità del lavoro artistico. L'arte di per sé è da sempre l'unica fonte che rivela la bellezza di tutto il creato, e la bellezza, in un certo senso, è l'espressione visibile del bene, come il bene è la condizione metafisica della bellezza."

ALDO SALVADORI

"Art is an expression of the soul. Those who are blessed with the gift of artistic vocation must not waste their talent, but have an obligation to nurture and develop it for the benefit of the mankind. A true artist also knows that he must not let himself be dominated by the desire of personal glory, popularity or profit. It is a question of ethics or, perhaps, of the spirituality which should underlie artistic work. Art is the source that reveals the beauty of creation. It is the visual expression of what is good because goodness is the metaphysical condition of universal beauty."

ALDO SALVADORI

4

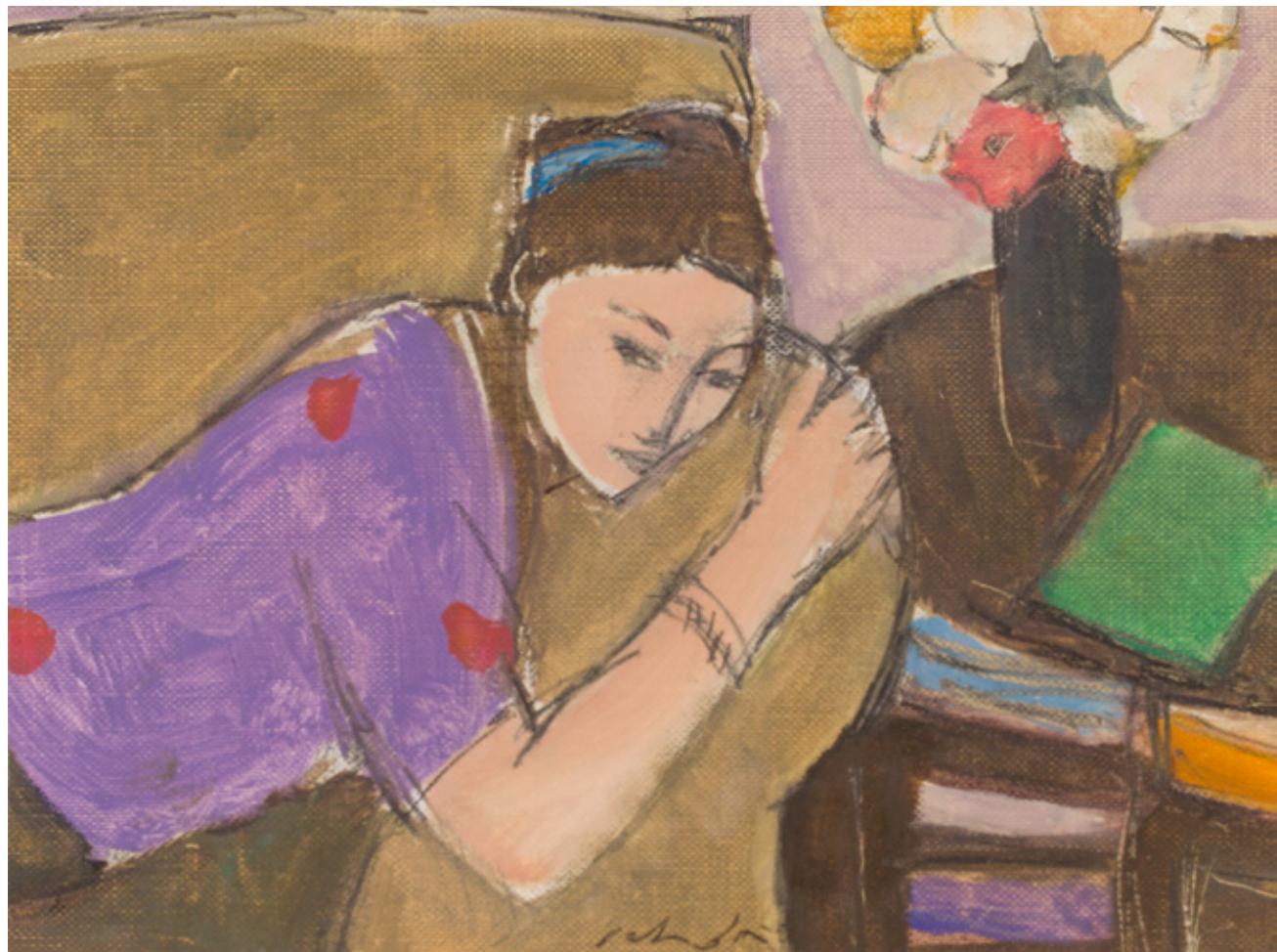
Akt we wnętrzu, gwasz/papier, 24,80 x 13,10 cm
Nudo, gouache su carta, 24,80 x 13,10 cm

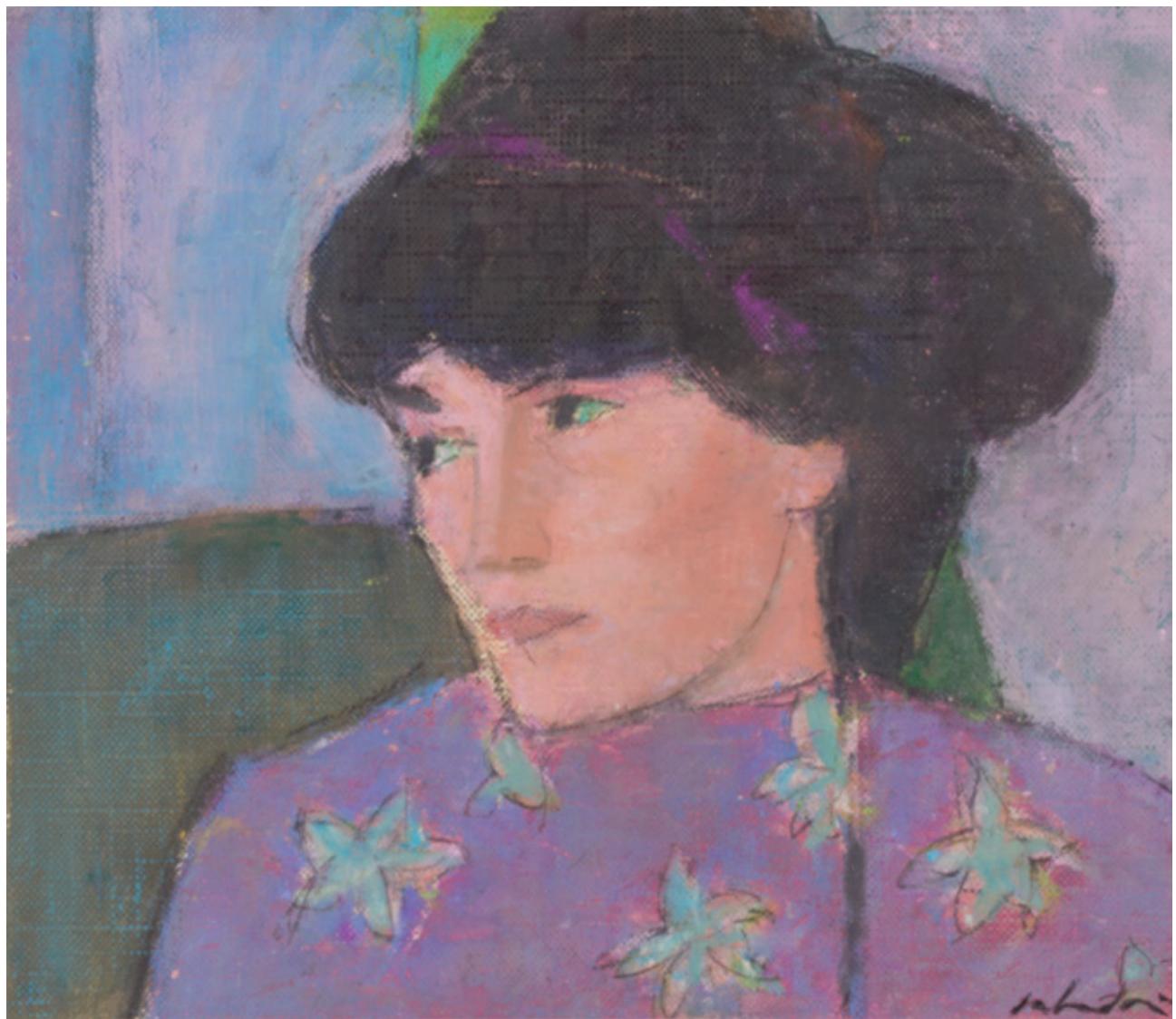

5

Kobieta w szlafroku, 1974 r., olej, ołówek/płótno, 79,50 x 60,80 cm

Figura in vestaglia, 1974, olio e matita su tela, 79,50 x 60,80 cm

7

Kobieta w fioletach, gwasz/papier, 16,50 x 18,50 cm
Volto di donna, gouache su carta, 16,50 x 18,50 cm

ALDO SALVADORI I INTYMNY PORTRET KOBIECEJ DUSZY

W bogatej twórczości Alda Salvadoriego ważne były przedstawienia kobiet. W życiu artysty i na jego pracach poczesne miejsce zajmowała Giovanna Anzalone. Urodzona w 1948 roku była od Salvadoriego młodsza o 43 lata. Poznali się w 1975 roku i pobrali, spędzając razem resztę długiego życia artysty. Giovanna, również artystka, łączyła z Salvadorim pasję do tworzenia. Dała temu wyraz we wzruszającym liście, który napisała do nieżyjącego już męża, niedługo po jego śmierci, w listopadzie 2002 roku. Pisała tam: „Drogi Aldo, wiem, że wciąż mówisz tyle do powiedzenia [w sztuce]. Twoje poszukiwania były fascynujące i spójne. Malarstwo i rysunek były dla Ciebie szkołą dyscypliny i probierzem prawdy. Wiodłeś dobre życie – proste i wypełnione pracą. (...) Kochałam czas spędżany z Tobą, nieledwie medytację, w zaciszu Twojej pracowni. Wspólnie nam było poszukiwanie esencji, tego co niewidoczne, transcendencji. (...) Odszedłeś od nas, Kochanie, ale Twoje dzieło pozostało”. W liście pojawiają się zdania, które dają wgląd w intymne życie pracy dwóch artystów, a zarazem bliskich sobie ludzi, dla których granica między życiem a sztuką była niewidoczna.

Przywołane przez Giovannę zacisze pracowni i ogląd prac artysty kierują myślą w stronę zjawiska w sztuce europejskiej nazywanego intymizmem i kojarzonego z nazwiskami francuskich malarzy, Edouarda Vuillard'a i Pierre'a Bonnarda. Jest tam to wszystko, co można znaleźć również w twórczości Salvadoriego. Ograniczenie pola obrazowego

do wnętrza (domu lub pracowni), operowanie kolorem zmierzającym nie do realistycznego opisania rzeczywistości, ale do tworzenia wyrafinowanych układów dekoracyjnych. I przede wszystkim atmosfera, która „powstaje” w trudny do uchwycenia sposób. Obaj artyści – Bonnard i Salvadori – uczynili swoimi najważniejszymi modelkami kochane przez siebie kobiety. Ich twórczość pozwala nam zajrzeć do pełnie strzeżonego świata pielęgnowanego przez dwoje ludzi.

Przynajmniej od połowy XIX wieku często przedstawiano na obrazach wnętrza domów. Temat pociągał zarówno artystów kojarzonych z tradycyjnymi nurtami sztuki, jak i takich których nazwano by awangardowymi. Lista znaczeń przypisywanych przedstawieniom wnętrza, jest dość długa. To miejsce, do którego artysta niejako wycofuje się, by mogła w ogóle zaistnieć jego sztuka. W tym sensie każda sztuka ma charakter intymistyczny, ponieważ wrażliwość malarza musi się schronić gdzieś, gdzie nie mogą znaleźć się inni – nikt poza najbliższymi osobami.

Wnętrze to również „narzędzie” szczególnie dobrze nadające się do zdawania sprawy z duchowego stanu człowieka. Przedstawiając je, twórcy ukazują wnętrze człowieka. A właśnie to dla Alda Salvadoriego, artysty poszukującego transcendencji, było szczególnie ważne.

ALDO SALVADORI E IL RITRATTO INTIMO DELL'ANIMA DI DONNA

Nella ricchissima produzione artistica di Aldo Salvadori, le raffigurazioni femminili hanno una grande importanza. Un posto particolare nella vita e nelle opere dell'artista è riservato a Giovanna Anzalone, nata nel 1948 e di quarantatré anni più giovane di Salvadori. Si incontrarono nel 1975, si sposarono e trascorsero insieme il resto della lunga vita di lui, condividendo la passione per l'arte. Giovanna espresse questa complicità artistica in una toccante lettera scritta al marito poco dopo la sua scomparsa nel novembre 2002: „Caro Aldo, lo so che avevi ancora molte cose da dire [sull'arte]. La tua ricerca è stata esaltante e coerente. Per te, il disegno e la pittura erano una straordinaria scuola di verità e di rigore, un percorso di vita costruttivo, lavoro austero, percorso mistico, unica realtà. Amavo il tempo trascorso con te, quasi in meditazione, nel silenzio del tuo studio, ricercando l'essenza, accedendo alla parte invisibile del mondo, al trascendente (...). Mio caro, te ne sei andato, ma la tua opera rimane.“ La lettera ci lascia intravvedere l'intimità lavorativa dei due artisti, ma anche quella delle due persone in grande confidenza che non vedevano il confine tra la vita e l'arte.

Il silenzio dell'atelier cui fa cenno Giovanna e la contemplazione delle opere dell'artista fanno pensare a un atteggiamento che l'arte europea chiama intimismo e che evoca i nomi dei pittori francesi Édouard Vuillard e Pierre Bonnard. Lì c'è tutto ciò che può essere trovato anche nell'opera di Salvadori: il campo raffigurativo limitato

all'interno (casa o studio), l'uso del colore teso non a descrivere la realtà empirica ma a creare raffinate composizioni decorative, e, soprattutto, quell'atmosfera nascente così difficile da afferrare. Entrambi gli artisti - Bonnard e Salvadori fanno diventare i loro modelli principali, le rispettive innamorate. La loro opera ci permette di sbirciare dentro un mondo gelosamente custodito e coltivato di una coppia.

Gli interni delle case erano spesso raffigurati nei dipinti almeno dalla metà dell'Ottocento. L'elenco dei significati attribuibili alla rappresentazione degli interni essendo piuttosto lungo, il soggetto attirava sia gli esponenti delle correnti artistiche tradizionali sia chi sarebbe definito avanguardista. È questo il luogo in cui l'artista in qualche modo si ritira affinché la sua arte possa semplicemente apparire. In questo senso, ogni arte è intimista, perché la sensibilità del pittore deve trovare un riparo, dove non c'è posto per altri – per nessuno tranne le persone più vicine.

Un interno costituisce anche uno strumento privilegiato per riferire della condizione spirituale dell'essere umano: rappresentare un interno è raffigurare l'interiorità di un uomo. Ed è proprio a quello che Aldo Salvadori, un artista alla ricerca del trascendente, dava un'importanza del tutto particolare.

8

Siedząca kobieta w zielonej sukni, olej/płótno, 21 x 25 cm
Donna seduta in veste verde, olio su tela, 21 x 25 cm

9

Czytająca kobieta, gwasz/papier, 14 x 19 cm
Donna sdraiata, gouache su carta, 14 x 19 cm

ALDO SALVADORI

AND THE INTIMATE PORTRAIT OF A WOMAN'S SOUL

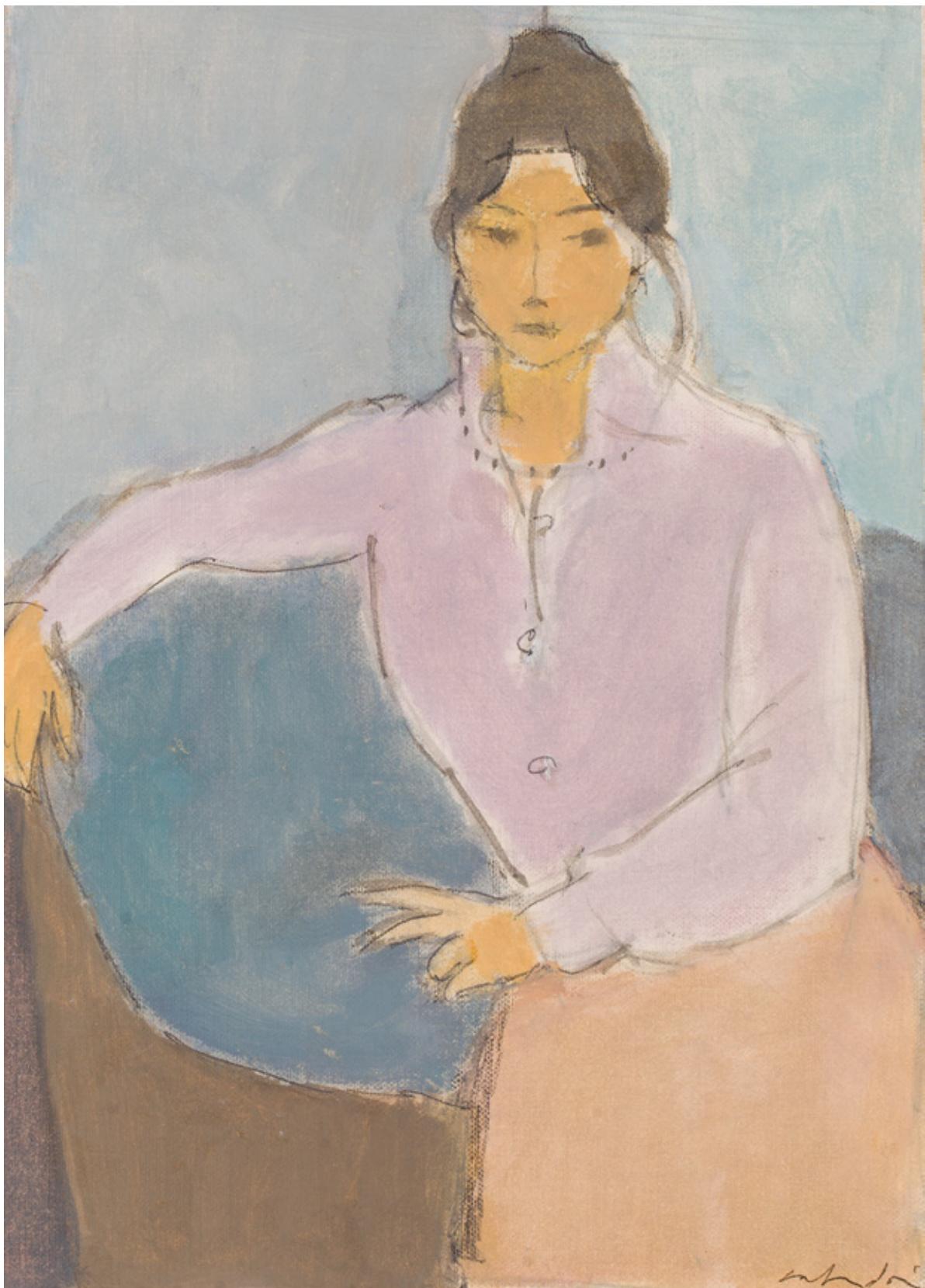
Depictions of women played an important role in Aldo Salvadori's rich creativity. A prominent place in the life and works of the artist was held by Giovanna Anzalone. Born in 1948, she was 43 years younger than Salvadori. They met and married in 1975 to live together through the rest of artist's long life. Giovanna, an artist herself, led a fruitful life, sharing her artistic passion with Salvadori. She expressed it in a moving letter that she wrote to her late husband, soon after his death, in November 2002. She wrote: "Dear Aldo, I know that you have always had so much to tell [in art]. Your search was fascinating and coherent. Painting and drawing were for you a lesson in consistency and a yardstick of truth. You led a good life - simple and filled with work. [...] I loved the time we spent together, almost a meditation, in your secluded studio. We had in common the search for the essence, for the invisible and the transcendent. [...] You left us, my Beloved, but your work stayed here". There are statements in the letter that offer insight in the intimate working life of two artists who were, at the same time, close to each other, and for whom the boundary between life and art was invisible.

The secluded studio recalled by Giovanna and the overview of artist's works lead one's thoughts toward a phenomenon, which is called intimism in European art and is connected with French painters Edouard Vuillard and Pierre Bonnard. Everything that was present there could be found also in Salvadori's art. Limitation of the painting's field to the interior (of a house or a studio), using colours not to describe the reality realistically, but to create sophisticated decorative layouts. And, first of all, the atmosphere that "emerges" in a way that is difficult to pinpoint. For both artists, Bonnard and Salvadori, their preferred models were women they loved. Their art allows us to peek into a closely guarded world cherished by two people.

At least from mid-19th century, home interiors were depicted on the paintings. This subject was attractive both for artists in traditional currents, and for those who were called avant-garde. A list of meanings ascribed to representations of interiors is a long one. It is a place to where the artist retreats, in a way, so that his or her art can exist at all. In this sense, every art is intimistic, because artist's sensitivity has to have a shelter, a place where no other people can come to, save for the dearest ones.

The interior is a "tool" as well, one that is especially suitable to recount spiritual condition of a human being. When one depicts the interior, he or she shows the inside of the human being. For Aldo Salvadori, an artist in search of transcendence, that was of special importance.

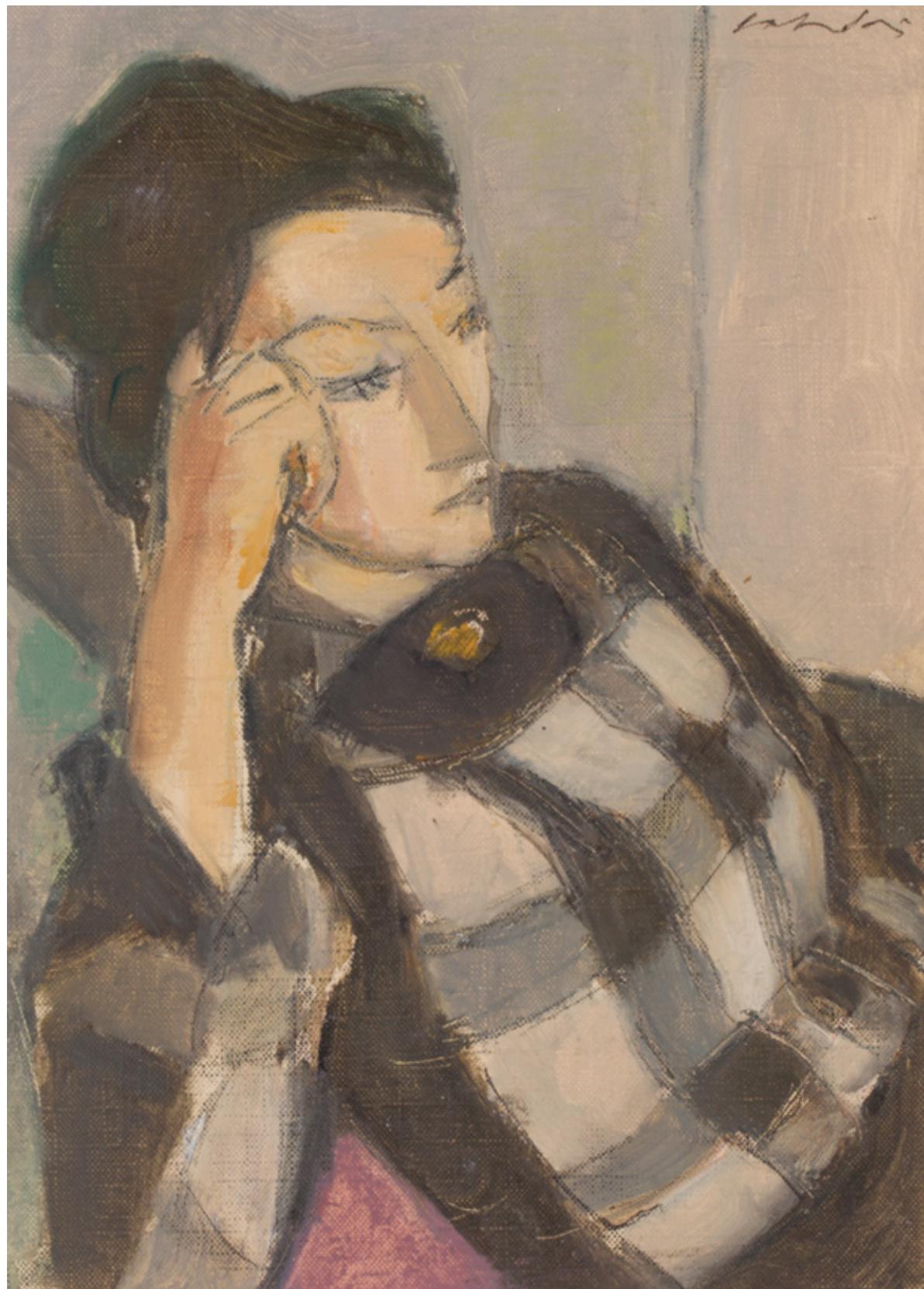
10

Kobieta we wrzosowej bluzce, gwasz, ołówek/papier, 27,50 x 20 cm
Donna in camicia lila, gouache e matita su carta, 27,50 x 20 cm

11

Kobieta na żółtej sofie, 1982 r., gwasz/papier, 23,50 x 18 cm
Donna in poltrona, 1982, gouache su carta, 23,50 x 18 cm

12

Rozmyślająca kobieta, gwasz/papier, 24,30 x 15,20 cm
Volto di donna, gouache su carta, 24,30 x 15,20 cm

13

Zamyślona kobieta, gwasz/papier, 26,40 x 18,90 cm
Donna a riposo, gouache su carta, 26,40 x 18,90 cm

14

Kobieta przy koszu owoców, litografia barwna/papier, 44,80 x 55,80 cm (w świetle passe-partout)

Figura di donna seduta, litografia a colori su carta, 44,80 x 55,80 cm (dimensioni collocate dentro passe-partout))

15

We wnętrzu, litografia barwna/papier, 41,50 x 54,6 cm (w świetle passe-partout)

Piccolo interno, litografia a colori su carta, 41,50 x 54,60 cm (dimensioni collocate dentro passe-partout)

16

Martwa natura, 1983 r., olej/płótno, 54,80 x 69,70 cm
Natura morta, 1983, olio su tela, 54,80 x 69,70 cm

17

"Kosz z kwiatami", 1985 r., olej/płótno, 35 x 45 cm
'Cestino di fiori', 1985, olio su tela, 35 x 45 cm

18

"Tacka wenecka", 1972, pastel/papier, 25 x 34,80 cm
'Vassoio veneziano', 1972, pastello su carta, 25 x 34,80 cm

LISTA POZYCJI

1.

Akt, 1967

olej/płótno naklejone na tkaninę, 17,20 x 25,20 cm

sygnowany p.g.: 'Salvadori'

WYSTAWIANY:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, Palazzo Strozzi, Florencja,
18 stycznia - 18 lutego 1979

LITERATURA:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, kat. wyst., Florencja 1979, poz. 47 (il.)

2.

Odpoczywająca modelka, 1969 r.

olej/płótno, 40,10 x 55 cm

sygnowany i datowany l.d.: 'Salvadori 69'

na podobraziu ślady szkicu przygotowawczego oraz numer inwentarzowy: 'PM 250'; na króśnie malarskim napis: 'MORRIS MALEK | T. A. Salvadori', nieczytelne opisy i numery oraz naklejka: 'Aldo SALVADORI / Płonąca kobieta, 1969 / olej, płótno, 39,5 cm x 54 cm, PM 250'

WYSTAWIANY:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, Palazzo Strozzi, Florencja,
18 stycznia - 18 lutego 1979

LITERATURA:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, kat. wyst., Florencja 1979, poz. 48 (il.)

3.

"Młoda kobieta w halce", 1971 r.

olej/płótno, 73,40 x 45 cm

sygnowany p.g.: 'Salvadori'

sygnowany i datowany na odwrociu: 'aldo salvadori 971' oraz litera 'M'; na dolnej belce krosna opis autorski: 'GIOVANE IN SOTTOVESTE | 1971' oraz 'ALDO SALVADORI / VIA SUDORNO 23 / BERGAMO'

POCHODZENIE:

- dom aukcyjny Finarte w Mediolanie, listopad 2003

4.

Akt we wnętrzu

gwasz/papier, 24,80 x 13,10 cm

sygnowany l.d.: 'Salvadori'

5.

Kobieta w szlafroku, 1974 r.

olej, ołówek/płótno, 79,50 x 60,80 cm

sygnowany p.d.: 'Salvadori'

opisany na podobraziu: 'G | Aldo Salvadori | BERGAMO 1974'

WYSTAWIANY:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, Palazzo Strozzi, Florencja,
18 stycznia - 18 lutego 1979

LITERATURA:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, kat. wyst., Florencja 1979, poz. 108 (il.)

6.

Leżąca kobieta z bransoletą

gwasz/papier, 18 x 23,60 cm (w świetle passe-partout)

Sygnowany śr.d.: 'Salvadori'

7.

Kobieta w fioletach

gwasz/papier, 16,50 x 18,50 cm

sygnowany p.d.: 'Salvadori'

8.

Siedząca kobieta w zielonej sukni

olej/płótno, 21 x 25 cm

sygnowany p.g.: 'Salvadori'

9.

Czytająca kobieta

gwasz/papier, 14 x 19 cm

sygnowany l.d.: 'Salvadori'

10.

Kobieta we wrzosowej bluzce

gwasz, ołówek/papier, 27,50 x 20 cm

sygnowany p.d.: 'Salvadori'

11.

Kobieta na żółtej sofie, 1982 r.

gwasz/papier, 23,50 x 18 cm

sygnowany i datowany l.g.: 'Salvadori 82'

12.

Rozmyślająca kobieta

gwasz/papier, 24,30 x 15,20 cm

sygnowany p.g.: 'Salvadori'

13.

Zamyślona kobieta

gwasz/papier, 26,40 x 18,90 cm

sygnowany p.g.: 'Salvadori'

14.

Kobieta przy koszu owoców

litografia barwna/papier, 44,80 x 55,80 cm (w świetle passe-partout)

sygnowany ołówkiem p.d.: 'Salvadori' oraz numer odbitki l.d.: 'XX/XX'

praca jest powtórzeniem kompozycji olejnej o tym samym tytule pochodzącej z 1971 r.
PORÓWNAJ:
Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, kat. wyst., Florencja 1979, poz. 137 (il.)

15.

We wnętrzu

litografia barwna/papier, 41,50 x 54,60 cm (w świetle passe-partout)

sygnowany ołówkiem p.d.: 'Salvadori' oraz numer odbitki l.d.: 'XX/XX'

praca jest powtórzeniem kompozycji olejnej o tym samym tytule pochodzącej z 1971 r.
PORÓWNAJ:
Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, kat. wyst., Florencja 1979, poz. 137 (il.)

16.

Martwa natura, 1983 r.

olej/płótno, 54,80 x 69,70 cm

sygnowany p.d.: 'Salvadori'

opisany na podobraziu: 'aldo salvadori | 983 | BERGAMO | ITALY'

POCHODZENIE:

- Galleria Forni, Bolonia

- kolekcja prywatna

- dom aukcyjny Pandolfini we Florencji, grudzień 2003

WYSTAWIANY:

- 'Salvadori', Palazzo della Permanente, Mediolan, 1991

LITERATURA:

- Aldo Salvadori. Catalogo mostra, tekst Dino Carlesi, Luigi Cavallo, Carlo Ludovico Raghianti, Palazzo della Permanente, Mediolan 1991

17.

"Kosz z kwiatami", 1985 r.

olej/płótno, 35 x 45 cm

sygnowany i datowany l.d.: '85 | Salvadori'

opisany na podobraziu: 'aldo salvadori | 985 | BERGAMO | ITALY'; na odwrociu nalepka wystawowa z Palazzo della Permanente w Mediolanie oraz opis długopisem: '20 | Galleria Forni'

POCHODZENIE:

- Galleria Forni, Bolonia

- kolekcja prywatna

- dom aukcyjny Pandolfini we Florencji, grudzień 2003

WYSTAWIANY:

- 'Salvadori', Palazzo della Permanente, Mediolan, 1991

LITERATURA:

- Aldo Salvadori. Catalogo mostra, tekst Dino Carlesi, Luigi Cavallo, Carlo Ludovico Raghianti, Palazzo della Permanente, Mediolan 1991

18.

"Tacka wenecka", 1972

pastel/papier, 25 x 34,80 cm

sygnowany l.g.: 'Salvadori'

WYSTAWIANY:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, Palazzo Strozzi, Florencja,

18 stycznia - 18 lutego 1979

LITERATURA:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, kat. wyst., Florencja 1979, poz. 120 (il.)

INDICE

1.

Nudo, 1967

olio su tela applicata su cartone, 17,20 x 25,20 cm
segnato in alto a destra: 'Salvadori'

ESPOSTO:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, Palazzo Strozzi, Firenze, 18 gennaio - 18 febbraio 1979

BIBLIOGRAFIA:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, catalogo mostra, Firenze 1979, no. cat. 47 (ill.)

2.

Modella in riposo, 1969

olio su tela, 40,10 x 55 cm

segnato e datato in basso a sinistra: 'Salvadori 69'

al retro un bozzetto, il numero di inventario: 'PM 250', la descrizione: 'MORRIS MALEK | T. A Salvadori' e l'etichetta: 'Aldo SALVADORI / Połnaga kobieta, 1969 / olej, płótno, 39,5 cm x 54 cm, PM 250'

ESPOSTO:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, Palazzo Strozzi, Firenze, 18 gennaio - 18 febbraio 1979

BIBLIOGRAFIA:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, catalogo mostra, Firenze 1979, no. cat. 48 (ill.)

3.

'Giovane in sottoveste', 1971 r.

olio su tela, 73,50 x 45 cm

segnato in alto a destra: 'Salvadori'

segnato e datato al retro: 'aldo salvadori 971', la lettera: 'M' e descritto: 'GIOVANE IN SOTTOVESTE | 1971' e 'ALDO SALVADORI / VIA SUDORNO 23 / BERGAMO'

PROVENIENZA:

- Finarte, novembre 2003

4.

Nudo

gouache su carta, 24,80 x 13,10 cm

segnato in basso a sinistra: 'Salvadori'

5.

Figura in vestaglia, 1974

olio e matita su tela, 79,50 x 60,80 cm

segnato in basso a destra: 'Salvadori'

descritto al retro: 'G | Aldo Salvadori | BERGAMO 1974'

ESPOSTO:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, Palazzo Strozzi, Firenze, 18 gennaio - 18 febbraio 1979

BIBLIOGRAFIA:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, catalogo mostra, Firenze 1979, no. cat. 108 (ill.)

6.

Donna sdraiata

gouache su carta, 18 x 23,60 cm (dimensioni collocate dentro passe-partout)

segnato in basso: 'Salvadori'

7.

Volto di donna

gouache su carta, 16,50 x 18,50 cm

segnato in basso a destra: 'Salvadori'

8.

Donna seduta in veste verde

olio su tela, 21 x 25 cm

segnato in alto a destra: 'Salvadori'

9.

Donna sdraiata

gouache su carta, 14 x 19 cm

segnato in basso a sinistra: 'Salvadori'

10.

Donna in camicia lila

gouache e matita su carta, 27,50 x 20 cm
segnato in basso a destra: 'Salvadori'

11.

Donna in poltrona, 1982

gouache su carta, 23,50 x 18 cm

segnato e datato in alto a sinistra: 'Salvadori 82'

12.

Volto di donna

gouache su carta, 24,30 x 15,20 cm

segnato in alto a destra: 'Salvadori'

13.

Donna a riposo

gouache su carta, 26,40 x 18,90 cm

segnato in alto a destra: 'Salvadori'

14.

Figura di donna seduta

litografia a colori su carta, 44,80 x 55,80 cm (dimensioni collocate dentro passe-partout)

segnato in basso a destra: 'Salvadori' e descritto in basso a sinistra: 'p.a.' (copia d'autore)

15.

Piccolo interno

litografia a colori su carta, 41,50 x 54,60 cm (dimensioni collocate dentro passe-partout)

segnato in basso a destra: 'Salvadori' e il numero della copia in basso a sinistra: 'XX/XX'

questa litografia è basata sul dipinto realizzato nel 1971

BIBLIOGRAFIA:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, catalogo mostra, Firenze 1979, no. cat. 137 (ill.)

16.

Natura morta, 1983

olio su tela, 54,80 x 69,70 cm

segnato in basso a destra: 'Salvadori'

descritto al retro: 'aldo salvadori | BERGAMO | 983 | ITALY'

17.

'Cestino di fiori', 1985

olio su tela, 35 x 45 cm

segnato e datato in basso a sinistra: '85 | Salvadori'

descritto al retro: 'aldo salvadori | 985 | BERGAMO | ITALY'; l'etichetta della mostra in Palazzo della Permanente a Milano e la descrizione: '20 | Galleria Forni'

PROVENIENZA:

- Galleria Forni, Bologna

- collezione privata

- Pandolfini, Firenze, dicembre 2003

ESPOSIZIONI:

- 'Salvadori', Palazzo della Permanente, Milano 1991

BIBLIOGRAFIA:

- Aldo Salvadori. Catalogo mostra, testo di Dino Carlesi, Luigi Cavallo e Carlo Ludovico Ragghianti, Palazzo della Permanente, Milano 1991

18.

'Vassoio veneziano', 1972

pastello su carta, 25 x 34,80 cm

segnato in alto a sinistra: 'Salvadori'

ESPOSTO:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, Palazzo Strozzi, Firenze, 18 gennaio - 18 febbraio 1979

BIBLIOGRAFIA:

Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, catalogo mostra, Firenze 1979, no. cat. 120 (ill.)

INDEX

- 1.**
Nude, 1967
oil on canvas glued to cardboard, 17,20 x 25,20 cm
signed upper right: 'Salvadori'
EXHIBITED:
Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, Palazzo Strozzi, Florence, 1
8 January - 18 February 1979
BIBLIOGRAPHY:
Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, exhibition catalogue, Florence 1979,
cat. no. 47 (ill.)
- 2.**
Resting model, 1969
oil on canvas, 40,10 x 55 cm
signed and dated lower left: 'Salvadori 69'
a sketch on the reverse, an inventory number: 'PM 250', a description:
'MORRIS MALEK | T. A Salvadori' and a label: 'Aldo SALVADORI /
Połnaga kobieta, 1969/ olej, płótno, 39,5 cm x 54 cm, PM 250'
EXHIBITED:
Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, Palazzo Strozzi, Florence, 1
8 January - 18 February 1979
BIBLIOGRAPHY:
Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, exhibition catalogue, Florence 1979,
cat. no. 48 (ill.)
- 3.**
'Young woman in lingerie', 1971
oil on canvas, 73,40 x 45 cm
signed upper right: 'Salvadori'
signed and dated on the reverse: 'aldo salvadori 971' and a letter: 'M'; described
by the painter on the stretcher: 'GIOVANE IN SOTTOVESTE | 1971' and 'ALDO
SALVADORI / VIA SUDORNO 23 / BERGAMO'
PROVENANCE:
- Finarte, Milan, November 2003
- 4.**
Nude in an interior
gouache on paper, 24,80 x 13,10 cm
signed lower left: 'Salvadori'
- 5.**
Woman in a dressing gown, 1974
oil and pencil on canvas, 79,50 x 60,80 cm
signed lower right: 'Salvadori'
described on the reverse: 'G | Aldo Salvadori | BERGAMO 1974'
EXHIBITED:
Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, Palazzo Strozzi, Florence,
18 January - 18 February 1979
BIBLIOGRAPHY:
Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, exhibition catalogue, Florence 1979,
cat. no. 108 (ill.)
- 6.**
Resting woman
gouache on paper, 18 x 23,60 (within the passe-partout frame)
signed at the bottom: 'Salvadori'
- 7.**
Woman in violet
gouache on paper, 16,50 x 18,50 cm
signed lower right: 'Salvadori'
- 8.**
Seated woman in green dress
oil on canvas, 21 x 25 cm
signed upper right: 'Salvadori'
- 9.**
Woman reading
gouache on paper, 14 x 19 cm
signed lower left: 'Salvadori'
- 10.**
Woman in a lila blouse
gouache and pencil on paper, 27,50 x 20 cm
signed lower right: 'Salvadori'
- 11.**
Woman on a yellow armchair, 1982
gouache on paper, 23,50 x 18 cm
signed and dated upper left: 'Salvadori 82'
- 12.**
Pensive woman
gouache on paper, 24,30 x 15,20 cm
signed upper right: 'Salvadori'
- 13.**
Woman with her head bowed
gouache on paper, 26,40 x 18,90 cm
signed upper right: 'Salvadori'
- 14.**
Woman near the fruit bowl
color lithography on paper, 44,80 x 55,80 cm (within the passe-partout frame)
signed lower right: 'Salvadori' and described lower left: 'p.a.' (copy of the author)
- 15.**
In an interior
color lithography on paper, 41,50 x 54,60 cm (within the passe-partout frame)
signed lower right: 'Salvadori' and the number of the reproduction lower left:
'XX/ XX'
this work is inspired by the oil composition of the same title painted in 1971
COMPARE: Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, exhibition catalogue,
Florence 1979, cat. no. 137 (ill.)
- 16.**
Still life, 1983
oil on canvas, 54,80 x 69,70 cm
signed lower right: 'Salvadori'
described on the reverse: 'aldo salvadori | BERGAMO | 983 | ITALY'
- 17.**
'Basket of flowers', 1985
oil on canvas, 35 x 45 cm
signed and dated lower left: '85 | Salvadori'
described on the reverse: 'aldo salvadori | 985 | BERGAMO | ITALY'; on the re-
verse an exhibition label from Palazzo della Permanente in Milan and a description:
'20 | Galleria Forni'
PROVENANCE:
- Galleria Forni, Bologna
- private collection
- Pandolfini, Florence, December 2003
EXHIBITED:
- 'Salvadori', Palazzo della Permanente, Milan, 1991
LITERATURE:
- Aldo Salvadori. Catalogo mostra, text by Dino Carlesi, Luigi Cavallo, Carlo
Ludovico Raggianti, Palazzo della Permanente, Milan 1991
- 18.**
'Venetian decorative plate', 1972
pastel on paper, 25 x 34,80 cm
signed upper left: 'Salvadori'
EXHIBITED:
Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, Palazzo Strozzi, Florence,
18 January - 18 February 1979
BIBLIOGRAPHY:
Aldo Salvadori. Dipinti e disegni, exhibition catalogue, Florence 1979,
cat. no. 120 (ill.)

DESA.PL

UL. PIĘKNA 1A

00-477 WARSZAWA

TEL: 22 163 66 00

E-MAIL: BIURO@DESA.PL